

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **F. K.**, zast. JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou, se sídlem v Praze, Žitná 45, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2005, č. j. 55 Az 940/2003 - 27,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2005, č. j. 55 Az 940/2003 - 27 **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 22. 10. 2003, č. j. OAM-702/VL-11-ZA08-2003. Tímto rozhodnutím bylo vysloveno, že stěžovateli se neuděluje azyl pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 odst. 1, 2, a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), a že na stěžovatele se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 tohoto zákona.

V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V žalobě, která směřovala proti uvedenému rozhodnutí, stěžovatel namítal porušení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád), a dále porušení § 12 a § 91 zákona o azylu, Listiny základních práv a svobod, Ústavy a mezinárodních závazků České republiky. Uvedl, že žalovaný správní orgán vycházel toliko z některých zpráv o situaci v zemi původu stěžovatele, resp. nezjistil spolehlivě skutkový stav věci; v zemi původu mu hrozí mučení

a porušování lidských práv. Odkázal na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a zprávy o dodržování lidských práv. S odkazem na uvedené skutečnosti požadoval zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení.

V napadeném rozsudku dospěl Krajský soud v Brně obdobně jako správní orgán k závěru, že stěžovatel zemi původu neopustil z důvodů upravených zákonem o azylu, tj. v důsledku pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, nebo pro odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (§ 12 zákona o azylu). Obecná tvrzení stěžovatele o špatné situaci v jeho zemi nelze podle soudu podřadit pod důvody vymezené zákonem o azylu, neboť stěžovatel nezmínil žádné konkrétní problémy své osoby podřaditelné pod uvedené ustanovení a neuvedl ani žádné problémy s orgány země původu. Stejně tak nebyly shledány žádné skutečnosti aktivující překážku vycestování vymezenou v § 91 zákona o azylu. Žalovaný správní orgán přitom podle soudu neporušil v žalobě označená ustanovení správního řádu. Z výše uvedených důvodů dospěl krajský soud k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel podrobnou kasační stížnost, a to z důvodů vymezených v § 103 odst. 1 písm. a) b) a d) s. ř. s., ve které zejména zrekapituloval dosavadní řízení před žalovaným správním orgánem, a před krajským soudem a závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí žalovaného správního orgánu a v napadeném rozsudku krajského soudu. Výslovně uvedl, že správní orgán nedostatečně a nesprávně posoudil skutkový stav. K tomuto doplnil, že důvodem žádosti o azyl bylo jeho pronásledování pro příslušnost k etnické skupině D. a válečný konflikt v zemi původu, přičemž informace, z nichž vycházel žalovaný správní orgán a soud, neodpovídají skutečnému stavu a zprávám, ze kterých bylo vycházeno. S odkazem na uvedené pronásledování z nedodržování lidských práv v zemi původu, či mučení v zemi původu, dovozuje porušení § 12 zákona o azylu, a stejně tak překážku vycestování. Uvedl, že soud i správní orgán zcela jednostranně hodnotily situaci v zemi původu stěžovatele a obstaraly si jenom takové důkazy z nichž nelze dovodit, porušování lidských práv v Pobřeží slonoviny. Dále namítl, že soud se navíc vůbec nezabýval aplikovatelností a použitelností řady mezinárodních smluv uváděných v žalobě, a ani je nijak neinterpretovat.

S odkazem na výše uvedené pak stěžovatel požadoval, aby byl napadený rozsudek zrušen a vrácen k dalšímu projednání.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátem.

Nejvyšší správní soud dále vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného

víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v řízení o kasační stížnosti je jeho úkolem posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s., specifikované stěžovatelem.

Z kasační stížnosti vyplynulo, že stěžovatel uplatňuje důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 pod písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud v posuzované věci uvádí, že podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb. (správní řád) je *správní orgán povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení*. Přestože povinností správního orgánu v řízení o udělení azylu není předestřít žadateli o azyl důvody, pro které je azyl obvykle poskytován, mělo by být jeho povinností zabývat a vypořádat se se všemi důvody, které stěžovatel v průběhu azylového řízení uvedl jako důvody, které považoval pro udělení azylu za významné. Tak tomu podle názoru Nejvyššího správního soudu v posuzované věci nebylo.

Především je třeba konstatovat, že stěžovatel od počátku správního řízení, resp. řízení o udělení azylu tvrdí naprosto shodné skutečnosti a to, že ze země původu odešel z obavy před pronásledováním pro svoje muslimské vyznání a příslušnost k etniku D., a to ve spojení s probíhajícím válečným konfliktem v zemi.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel opustil zemi dne 10. 2. 2003 a po přicestování do České republiky podal dne 19. 2. 2003 návrh na zahájení řízení o udělení azylu. V návrhu zejména uváděl, že v zemi jeho původu probíhají nepokoje a jeho otec byl při nich zabit. Stěžovatel měl malý obchod V A., který mu zapálila policie,

a to podle stěžovatele proto, že je muslim a z komunity D.. Poté pobýval v A. u přítele, měl strach se vrátit do místa bydliště, problémy již od té doby neměl, ale jeho přátelé byli zabiti. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území České republiky ze dne 8. 4. 2003 stěžovatel dále uvedl, že odešel kvůli válce; policie provádí razie, při kterých hledá muslimy a D., on osobně však žádnou razii nezažil. Někteří z D. jsou rebelové, policie si podle mínění stěžovatele myslí, že všichni D. jsou rebelové, proto je při razích hledá a stěžovatel se tak obává, že by byl při návratu ohrožen na životě. Stěžovatel se bojí i rebelů. Z A. odešel proto, že rebelové-povstalci se z jiných míst země přibližovali i k A.. Z protokolu rovněž vyplynulo, že válečný konflikt probíhá jen v některých částech země, stěžovatel se nepokusil přestěhovat v rámci země původu, se svými problémy na žádné orgány ve své vlasti neobrátil. Kromě vypálení obchodu, o němž si stěžovatel myslí, že jej provedla policie, žádné problémy s policií, soudy nebo orgány státní správy neměl. Otec stěžovatele podle jeho vyjádření zemřel v B. v B. jako civilní oběť, probíhalo tam povstání. Pro problémy a obavy které měl, se rozhodl ze země původu odcestovat. Českou republiku mu navrhl přítel, přítel mu také v roce 2002 zařídil cestovní doklad včetně víza do České republiky. Stěžovatel byl v závěru pohovoru dotázán, zda může předložit nějaké důkazy na podporu svých tvrzení, k čemuž uvedl, že žádné důkazy nemá. Stejně tak byla stěžovateli na závěr pohovoru (vedeného za přítomnosti tlumočníka) poskytnuta možnost, aby se s obsahem protokolu seznámil, vyjádřil se k němu, resp. navrhl jeho doplnění. Této možnosti nevyužil. Stěžovatel byl rovněž vyzooměn o tom, jaké informace a zprávy má správní orgán k dispozici při posuzování situace v zemi původu stěžovatele; stěžovatel seznámení s těmito informacemi či zprávami odmítl, ani je nijak nedoplnil.

Pokud jde o informace a zprávy ze kterých žalovaný správní orgán při svém rozhodování vycházel, těmi byly m.j. i Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2002 vydaná Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 31. 3. 2003, informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 17. 9. 2003, č. j. 131015/2003-LP o politické a bezpečnostní situaci v Pobřeží slonoviny a pronásledování z důvodů Ženevské konvence, a tyto jsou i součástí spisu (nejsou přitom uváděny ve výčtu výchozích informací žalovaného, v příloze k protokolu o pohovoru, naproti tomu tam jsou uváděny zprávy a informace, které součástí spisu naopak nejsou).

Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítá, že informace, z nichž vycházel žalovaný správní orgán a soud, neodpovídají skutečnému stavu a zprávám, ze kterých bylo vycházeno. S odkazem na uvedené pronásledování a nedodržování lidských práv, či mučení v zemi původu dovozuje porušení § 12 zákona o azylu, a stejně tak překážku vycestování. Uvedl, že soud i správní orgán zcela jednostranně hodnotily situaci v zemi původu stěžovatele a obstaraly si jenom takové důkazy z nichž nelze dovodit, porušování lidských práv v Pobřeží slonoviny.

V odůvodnění napadeného správního rozhodnutí popsal žalovaný správní orgán situaci v zemi původu stěžovatele ve smyslu uvedené Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2002 vydané Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 31. 3. 2003, z níž podle názoru Nejvyššího správního soudu jednoznačně vyplývá, že k porušování práv muslimů v době, kdy stěžovatel opustil zemi původu, na daném území docházelo. Z obsahu předmětné zprávy se podává, že dne 19. září 2002 došlo v Pobřeží slonoviny k neúspěšnému pokusu o převrat spojenému s povstáním. Po povstání z 19. září se jak vláda, tak povstalecké síly dopustily vážných porušení lidských práv. Přitom bylo v celé zemi zabito asi 1150 civilistů. Na počátku října zprostředkovalo Hospodářské

společenství západoafrických států příměří, přičemž nad jeho dodržováním dohlížely francouzské vojenské jednotky. Vláda umožnila organizacím Amnesty International, Human Rights Watch a zpravodajům Komise OSN pro lidská práva, aby zjišťovaly, jaká je situace v oblasti lidských práv. Respektování lidských práv ze strany vzbouřenců bylo nesmírně špatné. Někteří muslimové se domnívali, že z důvodu své náboženské nebo etnické příslušnosti se stali terčem diskriminace ze strany vlády. Dne 30. října vydala CNI prohlášení, že od 19. září je muslimská komunita nespravedlivě podezřívána a trpí tím, že jsou muslimové svévolně zatýkáni, biti a zabíjeni příslušníky bezpečnostních sil.

Žalovaný správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí uvádí, že ke zhodnocení celkové situace v žadatelově vlasti zohlednil zejména informaci ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 17. 9. 2003, č. j. 131015/2003-LP o politické a bezpečnostní situaci v Pobřeží slonoviny a pronásledování z důvodů Ženevské konvence, která konstatuje, že Pobřeží slonoviny v současné době prochází etapou národního usmíření a politická, jakož i bezpečnostní situace se postupně zklidňuje. Současně poukázal na to, že ve výpovědích stěžovatele jsou jisté rozpory. Správní orgán dospěl k závěru že nemá důvod se domnívat, že by žadatel měl v současné době opodstatnění pro obavu z pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Krajský soud se v odůvodnění svého rozsudku ztotožnil s názorem žalovaného a uzavřel, že obavy stěžovatele z hlediska zákona o azylu s ohledem na jeho výpovědi nelze považovat za opodstatněné a nelze na něho aplikovat důvody tak, jak je má na mysli § 12 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud však nesouhlasí s výše uvedeným postupem správního orgánu a jeho závěry uvedené v odůvodnění napadeného rozhodnutí nepovažuje za jednoznačné a přesvědčivé. Stejně tak nepovažuje za správný závěr krajského soudu, který se akcentuje význam výpovědí stěžovatele. Dvě rozhodující zprávy (*Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2002 vydaná Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 31. 3. 2003* a *informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 17. 9. 2003, č.j. 131015/2003-LP o politické a bezpečnostní situaci v Pobřeží slonoviny a pronásledování z důvodů Ženevské konvence*) o situaci v zemi původu stěžovatele, ze kterých žalovaný správní orgán vycházel, si vzájemně zásadním způsobem odporují. V posuzované věci především dosud nebylo objasněno, nakolik odpovídají výpovědi stěžovatele před správním orgánem o stavu v zemi původu době a stavu, které jsou rozhodné pro posouzení důvodnosti žádosti o azyl, a ve spojení s tím nebylo objasněno, zda se informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky, o kterou se jako o rozhodující opírá žalovaný správní orgán, váže k takovému období. Podmínky pro udělení azylu je třeba posuzovat vždy ve vztahu k situaci v zemi původu v době, v níž stěžovatel opustil danou zemi a v bezpečné zemi požádal o azyl. Pozdější vývoj v zemi původu by potom byl zřetelehodný jen k posuzování příp. překážek vycestování. Ostatně tomuto koresponduje i ustálená judikatura. Tak např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2004, č. j. 2 Azs 12/2004 - 40, se uvádí: „*Podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.*“

I když povinností správního orgánu v řízení o udělení azylu není předestřít žadateli o azyl důvody, pro které je azyl obvykle poskytován, mělo by být jeho povinností zabývat a vypořádat se se všemi důvody, které stěžovatel v průběhu řízení o azyl uvedl jako důvody, které považoval pro udělení azylu za významné. Jestliže tedy stěžovatel od počátku azylového řízení tvrdil důvody, které by zcela jistě na pozadí Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2002 vydané Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstvem zahraničí Spojených států ze dne 31. 3. 2003 byly podřaditelné pod ustanovení § 12 zákona o azylu, bylo povinností správního orgánu tyto důvody prověřit, ne pouze vyjít z rozporů ve výpovědích stěžovatele, které se ostatně správní orgán nepokusil vyčerpávajícím způsobem odstranit a jenž se týkají nikoliv popisu skutečností samotných, ale časových údajů, které zcela jistě ověřit lze.

Stěžovatelovo tvrzení o tom, že mu byl vypálen obchod proto, že je muslim a z komunity D., a byl tedy pronásledován z náboženských a etnických důvodů, vyvráceno nebylo a nelze proto souhlasit s názorem správního orgánu, že stěžovatel správnímu orgánu neuvedl žádné skutečnosti, které by svědčily o násilí nebo jiných obtížích, které by jej postihovaly v průběhu jeho života v Pobřeží slonoviny. Tento názor se jeví nepřesvědčivý, neboť je to právě stěžovatel, který od počátku azylového řízení tyto skutečnosti v nezměněné podobě tvrdil.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a že při jejím zjišťování byl porušen správní řád v ustanoveních § 32 odst. 1 takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí správního orgánu a pro tyto vady měl Krajský soud v Brně napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].

Nejvyšší správní soud se za této situace nepovažoval již za nutné zabývat další námitkou stěžovatele, a to, že soud se navíc vůbec nezabýval aplikovatelností a použitelností řady mezinárodních smluv uváděných v žalobě, a ani je nijak neinterpretovat.

Kasační stížnost v posuzované věci tedy Nejvyšší správní soud považuje za důvodnou, a proto napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení je Krajský soud v Brně vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí rozhodne soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. března 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu